Bu makale intihal.net tarafından taranmıştır.
Bu makale Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

FIDES LAW REVIEW

e-ISSN: 2667-4793, Yıl: 8, Sayı: 10, Aralık 2025, ss. 53-73.

OR ART. 684A ÇERÇEVESİNDE TÜRK HUKUKUYLA MUKAYESELİ BİR İNCELEME: KABUK ŞİRKET PAYLARININ DEVRİNİN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ*

Aydın Alber YÜCE**

Öz

Kabuk şirketler sözleşmelerinde yazılı işletme konusunun gerçekleştirilmesi için herhangi bir kaynak ya da bu konunun gerçekleştirilmesine yönelik daimî bir faaliyetin bulunmadığı şirketlerdir. Bu şirketlerde tüm ticari faaliyetler kalıcı olarak durmuştur. Kabuk şirketler sadece ticaret sicilinde bir kayıt olarak varlığını sürdüren ancak fiilen var sayılamayacak şirketlerdir.

Bir kabuk şirket, daha varlık kazandığı andan itibaren sadece bu amaç için yaratılmış bir hukukî varlık olabileceği gibi; sonradan, şirketin ekonomik faaliyetlerindeki başarısızlık ya da başka sebeplerle bu hale gelmiş ve adeta terk edilmiş bir şirket olabilir. İkinci tür kabuk şirketler, gerçekte var olmayan bir hukuki görünüş yaratmak açısından daha tehlikeli oldukları için hem Türk hukukunda hem İsviçre hukukunda bu tür şirketlerin varlığı şüpheli olarak görülmüş, bu şirketlerin hukuka aykırı işler için bir araç olarak kullanıldığına sıkça tesadüf edilmiş ve her iki hukuk sisteminde de kabuk şirketin sürdürülebilir bir olgu olmadığı düşünülerek, şirketlerin bu şekilde varlığını sürdürmesinin önüne geçilmek istenmiştir. OR Art. 684a hükmü bu tür şirketler borca batık hale geldiklerinde, söz konusu şirketlerin paylarının devrini hükümsüzlük yaptırımına bağlamıştır. İsviçre kanun koyucusunu bu sonucu kabul etmeye götüren tehlikeler Türk hukuku açısından da mevcuttur. Türk hukukunda da kabuk hale gelmiş şirketler, hukuka aykırı olan birçok amacın gerçekleştirilmesi için bazen bir paravan bazen de bir kılıf olarak kullanılmaktadır. TTK'nın geçici yedinci maddesinde özellikleri belirtilen şirketlerin ticaret sicilinden silinmesi için gerekli adımların atılması temin edilmişken, madde kapsamına giren şirket paylarının devir konusu olarak belirlendiği sözleşmelerin hukukî akıbeti incelemeye değerdir.

Bu çalışmada, OR Art. 684a benzeri bir düzenlemenin TTK açısından da gerekli olup olmadığı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Kabuk Şirket, Paravan Şirket, Tabela Şirketi, Raf Şirketi

---

* http://dx.doi.org/10.29228/fides.87692.
Atıf Şekli | Cite As: YÜCE, Aydın Alber, *"Or Art. 684a Çerçevesinde Türk Hukukuyla Mukayeseli Bir İnceleme: Kabuk Şirket Paylarının Devrinin Hükümsüzlüğü"*, Fides Hukuk Dergisi, Y. 8, S. 10, Aralık 2025, ss. 53-73.
** Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, aalber.yuce@ogü.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-6178-9143.
İntihal | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned for plagiarism and reviewed by at least two referees.
Dergiye Geliş Tarihi : 09.10.2025
Kabul Tarihi : 17.10.2025

INVALIDITY OF SHELL COMPANY SHARE TRANSFERS: A COMPARATIVE PERSPECTIVE BETWEEN SWISS LAW (ART. 684A CO) AND TURKISH LAW

Abstract

Shell companies are legal entities without assets or active business operations corresponding to the purposes set forth in their incorporation documents. Such companies have ceased all commercial activity on a permanent basis. They survive solely as names in the commercial register, lacking any real substance or operational capacity.

A shell company may either be created with this status from the beginning—intentionally formed for that end—or may turn into one over time as a result of the breakdown of its economic activity or other circumstances, effectively becoming a deserted enterprise. The latter category is considered more problematic since it conveys a misleading legal appearance that does not match the underlying reality. For this reason, both Turkish and Swiss legal systems regard these entities with suspicion, highlighting their recurrent use as instruments of unlawful conduct. Both jurisdictions have taken measures to restrict the continuation of such companies, as they are not considered legitimate or sustainable business forms. According to Article 684a of the Swiss Code of Obligations (OR), any transfer of shares in such insolvent companies is deemed null and void. The concerns behind this Swiss rule are likewise pertinent in the Turkish legal order.

Within Turkish law, shell companies are at times misused as façades to pursue unlawful goals. While Provisional Article 7 of the Turkish Commercial Code (TCC) requires the deregistration of companies showing certain characteristics, the contractual consequences of share transfer agreements involving such entities call for closer examination.

This study will address whether the adoption of a rule comparable to Article 684a of the Swiss Code of Obligations is warranted under the Turkish Commercial Code.

Keywords: Joint-stock Company, Shell Company, Front Company, Letterhead Company, Shelf Company

GİRİŞ

İsviçre Borçlar Kanunu'nda (OR) 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan değişiklikle, kanuna 684a maddesi eklenmiştir. Kanunun bu kısmında anonim şirket paylarının çıkarılması ve devri ele alınmakta, söz konusu madde ise borca batık, aktifleri olmayan ve faaliyetleri durmuş şirketlerde pay devrini yasaklamaktadır. Hükümde ve gerekçesinde ele alınan ve doğrudan madde başlığından[1] da anlaşılan şirketler kabuk şirketlerdir. OR Art. 684a, hükümde tarif edilen özellikteki şirket paylarının devrini hükümsüzlük yaptırımına bağlamıştır. Buna göre, bir kabuk şirket borca batıksa, bu şirketin payları devredilemez. Buradan da anlaşılacağı üzere, "kabuk şirket" terimi bir üst kavramı ifade etmektedir. Aşağıda detaylarıyla temas edileceği üzere, bu üst kavram altında yer alan birinci ihtimalde, kabuk şirket daha baştan herhangi bir işletme faaliyeti yürütmemek ve istendiğinde bir kül olarak satılmak üzere kurulan şirketi ifade eder (raf şirketi, *Shell company*). Bu özellikteki şirketler inceleme konumuz dışındadır; konumuz bu açıdan sınırlandırılmıştır. İkinci ihtimalde, bir şirket yürüttüğü faaliyetlerdeki iktisadî başarısızlık ya da faaliyetlerin kalıcı olarak durdurulması gibi sebeplerle *sonradan* bir kabuk haline gelmiş olabilir. OR Art. 684a anlamında kabuk şirket tam olarak bu durumu ifade etmekte, çalışmamızda da İsviçre kanun koyucusunu böyle bir düzenleme yapmaya iten sebepleri Türk hukuku açısından da bir anlam taşıyıp taşımadığı tartışılmaktadır. Dolayısıyla, aşağıda, ayrıca bir belirleme yapılmadığı sürece "kabuk şirket" bu nitelikteki şirketleri ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Kabuk şirket olgusu, tüm ticaret şirketlerinde ortaya çıkabilir. Konumuz ikinci olarak bu açıdan da sınırlandırılmış ve yapılan açıklamalar sadece anonim şirketler bakımından kaleme alınmıştır.

Aşağıda, ilk olarak kabuk şirket kavramının tanımı, bu özellikteki şirketleri yaratan sebepler ve bu şirketlerin ne tür amaçlar için elverişli olduğuna temas edilecektir. Bu minvaldeki açıklamalar Türk, İsviçre ve yeri geldikçe Alman hukuku açısından da yapılacaktır. Sonrasında, çalışmamızın referans aldığı norm olan OR Art. 684a açısından kabuk şirketin unsurları açıklanacaktır. Bu hükmün kendi kanunundaki yeri, gerekçesi, içeriği ve uygulama koşulları incelendikten sonra, Türk

[1] OR Art. 684a madde başlığı şu şekildedir: *"III. Bei überschuldeten Gesellschaften ohne Geschäftstätigkeit und ohne Aktiven"*.

hukuku açısından benzer bir düzenlemeye ihtiyaç olup olmadığı incelenecektir. TTK Geçici m. 7'ye de kısaca temas edilmesinin ardından, Yargıtay kararlarının ele alınmasıyla çalışmamızdan çıkarılan sonuç ve önerimiz arz olunacaktır.

I. KABUK ŞİRKET KAVRAMI

A. Tanım ve Ortaya Çıkışındaki Sebepler, Kullanım Amaçları

Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı ise yalnızca malvarlığıyla sorumlu olan şirkettir (TTK m. 329/1[2]). Kabuk şirket ise, şirketin maddî ve iktisadî varlığından soyutlandığı, şirketin bu unsurlarını kaybetmesine rağmen sadece hukukî bir kişilik olarak varlığını sürdürdüğü hali ifade eder[3]. Kabuk şirket, ekonomik bir canlılık taşımayan, sadece biçimsel bir yapıyı korur şekilde varlığını sürdüren niteliktedir[4]. Kabuk şirket en öz ifade ile, "*hukuken var olan ancak fiilen var olmayan şirket"* olarak tanımlanabilir[5].

Kabuk şirket özelliğindeki şirketlerde, işletme konusunu gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir kaynak ya da faaliyet bulunmamaktadır[6]. Kabuk şirketler bir başka açıdan da herhangi bir fesih ya da tasfiye kararı olmaksızın faaliyetlerini sonlandırmış ve adeta terk edilmiş hale gelen şirketler olarak da düşünülebilir[7]. Bütün bu özelliklerine rağmen, bir anonim şirketin kabuk şirket haline gelmesi, anonim şirket vasfına zarar vermez[8]. Fakat bu vasıf, şirketin diğer özelliklerinde söz konusu olduğu gibi kâğıt üzerindedir.

Anonim şirketler açısından, faaliyette bulunma, işletme konusunu gerçekleştirmek açısından çalışma, hukukî işlemlerde bulunma bir yasal zorunluluk olmadığı için, ekonomik olarak istenmeyen bir durum da olsa kabuk şirket mefhumu tek başına bir hukuka aykırılığı göstermez[9]. Bununla beraber bir anonim şirketin kabuk şirket halini alması, ekonomik bir değer arz etmiyor olmasına rağmen hukuken ve sadece şeklî olarak varlığını sürdürmesi suistimale açık bir durum olarak değerlendirilmektedir[10]. Çünkü, herhangi bir iktisadî kıymetli bulunmasa da böyle bir yapı

---

2 Karş. OR Art. 620/1.

3 HASLER, Daniel vd.: *"Art. 620 OR"*, Basler Kommentar. 2 2: Obligationenrecht Art. 530 - 964 l OR, inkl. Schluss- und Übergangsbestimmungen, 6. Auflage (Ed. Heinrich Honsell vd.), Helbing Lichtenhahn, 2024, par. 20; SCOTONI, Fabio Enrico Renzo: *"Wurde der Mantelhandel legalisiert?"*, Aktuelle Juristische Praxis (AJP-PJA), 2024, s. 1348-49; PULAŞLI, Hasan: *"İsviçre Anonim Şirketler Hukuku 2020 Tarihli 'Büyük Revizyonu'nun Değerlendirilmesi ve Türk Anonim Şirketler Hukuku Açısından İncelenmesi"*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 31, S. 1, 2025, s. 40; OPPENLÄNDER, Frank / TRÖLİTZSCH, Thomas: *"§ 6 Vorratsgründung und Mantelverwendung"*, Oppenländer / Trölitzsch, Praxishandbuch der GmbH-Geschäftsführung, 4. bs, Verlag C. H. Beck, 2025, s. 3.

4 VISCHER, Markus: *"Mantel- und Vorratsgesellschaften und insbesondere auch der Mantel- und Vorratsgesellschaftshandel aus zivilrechtlicher Sicht"*, Aktuelle Juristische Praxis (AJP-PJA), 2013, s. 563; HASLER vd., par. 20.

5 Tanım için bkz. ÖZBOYACI, Alper / BURTAN, Çağlar Burak: *"Türk Ticaret Kanunu Geçici Madde 7 Tecrübesiyle İlgili Olarak Doktrinel Görüşleri, Yargı Kararlarını ve Saha Çalışmasını Yansıtan Bütüncül Bir Bakış Açısı"*, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 1, 2024, s. 155.

6 MÜLLER, Roland: *"§ 21 Unsorgfältige Führung eines Verwaltungsratsmandats –aktienrechtliche Verantwortlichkeit"*, Haftung und Versicherung: Beraten und Prozessieren im Haftpflicht- und Versicherungsrecht, 2., vollständig überarbeitete und erweiterte Auflage, (Ed. Stephan Weber / Peter Münch), Handbücher für die Anwaltspraxis, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2015, par. 21.15; 6B_841/2016 07.06.2017 - Schweizerisches Bundesgericht, Erwägung 1, (E.T.: 01 Eylül 2025, search.bger.ch).

7 VISCHER, Markus: *"Mantelgesellschaften und Mantelhandel nach neuem Recht oder «the road to hell is paved with good intentions»"*, Schweizerische Juristen-Zeitung, S. 120, 2024, s. 113.

8 KAŞAK, Esra: Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, İstanbul 2019, s. 380.

9 MÜLLER, par. 21.18.

10 MÜLLER, par. 21.18; OEHRI, Daniel / WENGER, Christian: *"Massnahmen zur Bekämpfung missbräuchlicher Konkurse"*, Recht relevant. für Verwaltungsräte (RR-VR), S. 2, 2025, s. 21. Örneğin, vergisel yükümlülüklerden kaçınmak amacıyla şirketler arasındaki fon transferlerini perdelemeye yönelik bir olay için bkz. Köln Bölge Mahkemesi (LG Köln, 14.06.2018 - 118 KLs 6/14, 118 KLs 6/14 (LG Köln 14 Haziran 2018), par. 154, beck-

devredilebilir nitelikte bir bütün oluşturur[11]. Kabuk şirket hüviyetindeki bir şirketin devralınması, anonim şirketin kuruluşu aşamasında gerekli olan koruma önlemlerini devre dışı bırakabilir[12]. Kabuk anonim şirketlerin devri, ayrıca, gerçekten ilgili izin ya da lisanslara sahip olma yeteneğinde olmayan kişilerin izin ya da lisanslara kolayca kavuşmasına yol açabilir[13]. Bu yönüyle kabuk şirketler, yasadışı hukukî işlemler yapmak amacında olan kişiler için bazı hallerde "temiz sicile sahip bir paravan" olarak da hizmet edebilmektedir[14]. Oysa kabuk bir şirketin devralınması, daha büyük tehlikelere kapı aralar. Örneğin pay sahipleri, şirket faaliyetlerini durdurup şirketin içini boşalttıktan sonra, şirket adına (aslında hiçbir zaman ödeme niyetinde olmadıkları) kredileri kullanmış olabilirler[15]. Böyle bir durumda, kuruluş masraflarından ve zahmetinden kurtulmak isteyen iyi niyetli yatırımcıların ummadıkları finansal zorluklarla karşılaşmaları çok olasıdır[16]. Kabuk şirketlerin sonradan devredilmesi, bilhassa devralan kişilerin devredilen şirketin işletme konusundan farklı bir sahada faal olmak isteğiyle, ticaret unvanı açısından yanıltıcı bir intibaa sebep olabilir[17].

Özetle, kabuk şirketler kategorik olarak yasaklanmış şirketler değilse de kullanım amaçları genellikle kanunların yasakladığı amaçları gerçekleştirmektir[18]. Az önce de ifade edildiği üzere, çoğunlukla ortaklarının gerçek durumunu perdelemek için kullanılan bu şirketler, oturum izni almak, en az esas sözleşmesinde yazılı tutar kadar sermayelendirilmiş olduğu konusunda kişilerde güven yaratmak veya sicil kayıtlarının yaratacağı güvenle sanki gerçekten işleyen bir ekonomik yapının var olduğu izlenimini yaratmak için kullanılırlar[19]. Pek çok halde, gerçeği yansıtmayan bu türden bir hukukî görünüşün, ona itibar edenlere zarar verebileceği açıktır. Bazen kanunun suç olarak nitelendirdiği işlerin yapılması için de kabuk şirket yapısı kullanılabilir. Örneğin, fiilen hiçbir faaliyetinin bulunmadığı ülkelerde kurulan kabuk banka anonim şirketlerinin kara para aklama faaliyetlerinde bulunduğu bilinmektedir[20].

Bazı hallerde kabuk şirket ticareti, hukuka aykırı amaçlar için değil, ancak bazı masraflardan kaçınmak için de gerçekleştirilmektedir[21]. Şirketin eski sahipleri için tasfiye masraflarından kurtulma, müstakbel pay sahipleri açısından da anonim şirketin kuruluşuna dair gider ve zahmetlerden kaçınma önemli bir motivasyondur[22]. Ancak burada da bir tehlike vardır ki o da kabuk şirket haline gelen bir anonim şirket hissesini devralan kişilerin çok durumda istenmeyen bir

---

online.beck.de. Bir başka karar için bkz. Alman Federal Mahkemesi (BGH, 12. 7. 2011 - BGH Aktenzeichen II ZR 71/11 - Haftung bei wirtschaftlicher Neugründung von Vorrats- oder Mantelgesellschaften, 2011 NZI 776 (BGH 2011), beck-online.beck.de. Türk hukuku bakımından ve sermayenin korunması ilkesi yönünden bu doğrultuda bkz. AKINCI ALBAYRAK, Özlem: *"6335 Sayılı Kanun'un Malvarlığının Korunması İlkesine Etkisinin Değerlendirilmesi"*, Adalet Dergisi, S. 68, Haziran 2022, s. 527.

11 HASLER vd., par. 20; SCOTONI, s. 1348. Söz konusu değerlendirmeye rağmen, kabuk şirketin oluşturduğu yapının bir temlike konu olmasının, anonim şirketin kuruluşuna dair hükümlerin dolanılması anlamına gelebileceği hususuna da vurgu yapmak gerekir (VISCHER, SJZ, s. 113).

12 OEHRI / WENGER, s. 21; HASLER vd., par. 20; SCOTONI, s. 1348.

13 HASLER vd., par. 20.

14 İsviçre Federal Mahkemesi (BGE 143 IV 297, Sammlung der Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts IV ___ (37. Auszug aus dem Urteil der Strafrechtlichen Abteilung i.S. Generalstaatsanwaltschaft des Kantons Bern gegen X. (Beschwerde in Strafsachen) 2017), 299, swisslex.ch.

15 MÜLLER, Lukas vd.: *"Mantelhandel aus zivil-, straf- und beurkundungsrechtlicher Perspektive"*, Zeitschrift zur Rechtsetzung und Praxis im Gesellschafts- und Handelsregisterrecht (REPRAX), S. 3, 2021, s. 211.

16 MÜLLER vd., s. 211. Bu bakımdan, kurulmuş bir şirketi devralma niyetinde olan kişilerin, *(Findeks gibi)* finansal geçmişi kaydeden ve gereğinde gösteren sistemler aracılığıyla, devreden pozisyonunda olan kişilerin kredi ve ödeme durumu geçmişlerini kontrol etmeleri yararlıdır.

17 YALMANKÜLAH, Zehra: *"Ticaret Unvanı ve Korunması"* (Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), 2014, s. 70.

18 PLÜSS, Adrian: *"Mantelgesellschaften und die Gesetzesvorlage zur Bekämpfung des missbräuchlichen Konkurses"*, Ein Kunstflug durch das Recht und die Governance, Dike Verlag AG, 2021, s. 183.

19 PLÜSS, s. 183.

20 FIGURA, Julia: *"GwG § 1 Begriffsbestimmungen"*, Herzog, Geldwäschegesetz, 5. bs, Verlag C. H. Beck, 2023, par. 82.

21 MÜLLER vd., s. 210.

22 MÜLLER vd., s. 210.

iktisadî mirası da devralıyor olmalarıdır[23]. Yine, kişileri kabuk anonim şirketleri devralmaya iten bir başka sebep de asgari sermaye zorunluluğudur[24]. İsviçre hukukunda (Türk hukukunda olduğu gibi) anonim şirketin kuruluşu için asgari sermaye zorunluluğu vardır. İsviçre hukukunda bu tutar, 100000 Frank'tır. Ancak, internette yapılabilecek kısa bir araştırma ile 9000-10000 Frank gibi tutarlar için, kurulmuş ancak faaliyetlerine (çeşitli sebeplerle) son verilmiş şirketlerin satıldığı görülmektedir[25]. Türkiye uygulamasında da kurulmuş ve faaliyetleri olmayan şirketlerin alınıp satıldığı bilinmektedir. Bu tür şirketleri iktisap etmek için ödeme talep edilen tutarlar asgari sermaye şartlarının çok altındadır[26]. Sonuç olarak, kabuk haline gelen şirketlerin alınıp satılması (*Mantelhandel*) şirketler için kanunen gerekli görülen asgari sermaye tutarlarının sadece kâğıt üzerinde şirket tasarrufunda bulunmasına sebep olur[27].

B. Kabuk Şirketin Unsurları

Anonim şirketler (kanuna uygun) her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir. Bu ekonomik amaç ve konunun gerçekleştirilmesi, birçok halde bir işletmenin işletilmesini gerektirir. Oysa, anonim şirketin bünyesinde bir ticari işletmenin işletilmesi şirketin varlığı açısından zorunlu bir unsur değildir, hiçbir işletme faaliyeti olmasa da bir anonim şirket hukuken varlık sürdürebilir[28]. Buna paralel olarak, bir anonim şirketin kabuk şirket haline gelip gelmediği konusunda dikkate alınacak hususların başında, bu şirketin herhangi bir işletme faaliyeti yürütüp yürütmediği gelir[29]. Şirket işletme konusunu gerçekleştirmeye yönelik hiçbir çalışma içinde değilse ve buna yönelik ekonomik gücü de bulunmuyorsa kabuk şirket haline gelmiştir[30]. Bu hususu tespit için dikkate alınacak kıstaslardan biri de fiziksel varlıktır[31]. Eğer bir şirketin makine, araç-gereç ya da personel aktivitesi bakımından fiziksel bir varlığı bulunmuyor ise, bu şirketin "düzmece" işlemlerin gerçekleştirilebileceği kabuk bir şirket olduğu yönünde güçlü emareler vardır[32]. Örneğin, bir şirketin kendine tahsis edilmiş personeli, bu personelin ücretini ödemeye yönelik bir bütçesi varsa, o şirketin başka bir şirket ile tam hakimiyet ilişkisi içinde olması dahi kabuk şirket sayılmayı gerektirmez[33]. Zaten aşağıda da temas edileceği üzere, kabuk şirketlerde hiçbir faaliyet yürütülmediğinden, tahsisatı yapılmış personel ya da kaynakların varlığı da tartışma konusu olmaz.

Bir şirketin kabuk şirket olup olmadığına karar verebilmek için ilk kıstas şirket faaliyetlerindeki yoğunluktur. Buna göre, işletme faaliyetlerinin bulunmadığı bütün şirketler kabuk şirket değildir, fakat bütün kabuk şirketlerde bu faaliyetler kesintiye uğramıştır. Bu manada, bir şirketin aktif olmayan bir şirket sayılması için yürütülen faaliyetlerin türü ya da niteliği veya

---

23 MÜLLER vd., s. 210.
24 MÜLLER vd., s. 211.
25 Bazı ilanlar için bkz. (firm4sale.ch/company/preisguenstiger-ag-mantel-voll-liberiert, firm4sale.ch/company/aktienmantel-zu-verkaufen, E.T.: 2.9.2025).
26 2000 TL'nin altındaki iki ilan için bkz. (sahibinden.com/ilan/ikinci-el-ve-sifir-alisveris-diger-her-sey-satilik-sirket-satilik-limited-sirket-1265750462/detay, sahibinden.com/ilan/ikinci-el-ve-sifir-alisveris-diger-her-sey-satilik-sirket-satilik-limited-sirket-1265750462/detay, E.T.: 2.9.2025).
27 FAHSEL, Markus: *"Mantelverwendung im Gesellschafts- und Umsatzsteuerrecht"*, Deutsches Steuerrecht (DStR), S. 39, 2015, s. 2154.
28 VISCHER, AJP, s. 564.
29 OEHRI / WENGER, s. 21; VISCHER, SJZ, s. 115. Alman hukukunda da benzer bir yaklaşım mevcuttur. Buna göre, kabuk şirketin varlığını kabul için bu manada gereken tek özellik, şirket faaliyetlerinin tamamen durmuş olmasıdır. Şirketi yönetenler, şirket faaliyetlerinde ne ölçüde daraltmaya giderlerse gitsinler ya da bu kişiler, şirket için ihtilaflı olan az miktarda bir alacağın ya da borcun idaresi dairesinde olsa bile faal durumda iseler kabuk şirketin varlığından söz edilemez, HECKSCHEN, Heribert: *"§ 4. Gesellschaftsrecht"*, Reul / Heckschen / Wienberg, Insolvenzrecht in der Gestaltungspraxis, 3. bs, Verlag C. H. Beck, 2022, par. 821.
30 VISCHER, SJZ, s. 115.
31 GÜREL, Murat: *"Polbud Kararı Sonrasında İş Kurma Serbestîsinin Kapsamı ve Şirketlerin Sınıraşan Tür Değişikliği"*, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C. 17, S. 2, 2019, s. 306.
32 GÜREL, s. 306.
33 ESEN, Emre: *"Uluslararası Ticarî Tahkimde Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Teşmili"* (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), 2008, s. 135.

yoğunluğu önem arz etmez[34]. Örneğin, bir araç kiralama şirketinin filosunun çok büyük kısmı hukukî ya da fiilî sebeplerle kullanılamıyor olabilir. Bu durumda dahi, şirket yöneticileri kalan birkaç araçla da olsa faaliyetleri sürdürmek ve gelecekte bu durumdan kurtulmak ümidinde iseler o işletmeyi kabuk şirket olarak değerlendirmeye gerek yoktur. Bu noktada, yukarıda da kısaca temas edildiği üzere, şirket ortakları ve şirket yöneticilerinin şirketin geleceğine yönelik öngörü ve hedefleri önemlidir. Bu bağlamda, ticarî işletmenin unsurlarından olan gelir sağlamanın sadece hedef tutulması dahi şirkette bir canlılığın olduğunu kabul etmek için yeterlidir. Yine bu doğrultuda, kabuk şirketlerde faaliyetler geçici olarak değil, kalıcı olarak durdurulmuştur[35]. Şirket faaliyetlerinin ekonomik sebeplerle ya da dönemsel olarak, ancak geçici bir zaman dilimi için durması ya da yavaşlaması, o şirketi kabuk şirket haline gelmiş bir şirket olarak değerlendirmeye yetmez[36].

Bir anonim şirketin kabuk şirket olup olmadığını değerlendirmek için kullanılabilecek ikinci kıstas, bu şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için artık hiçbir aktif unsura sahip olmamasıdır[37]. Aktif unsurdan kasıt, olası bir tasfiye sürecinde nakde tahvili mümkün unsurların o şirket bünyesinde mevcut olmasıdır[38]. Nakde tahvili mümkün unsurlar yanında elbette bizatihi nakdi kaynaklar (krediler dahil) da aktif unsur sayılır[39]. Şirketin hiçbir aktif unsura sahip olmaması, bir yandan şirketin borca batık olması olgusuyla beraber de gerçekleşebilir ki "borca batıklık" OR Art. 684a anlamında kabul şirkete dair kuralların uygulanması için gerekli üçüncü şarttır[40, 41]. Ancak belirtilmelidir ki anonim şirket ortaklarının tek borcu şirkete taahhüt ettikleri sermaye tutarını ödemektir, dolayısıyla, borca batıklık şirketin hukuka aykırı bir şekilde varlık sürdürdüğünü göstermez[42].

OR Art. 684a anlamında kabuk şirketin varlığını kabul edebilmek için yukarıda sayılan şartların tamamının bir arada (kümülatif olarak) mevcut olması gerekir[43]. Böylece, faaliyetlerini geçici olarak askıya almış bir anonim şirket, borca batık olmayan bir anonim şirket ya da bilançosundan aktif unsurlara sahip olduğu anlaşılan şirketler kabuk şirket değildir. Bu şirketler OR Art. 684a'nın uygulama alanına girmez.

II. OR ART. 684A DÜZENLEMESİNİN İSVİÇRE BORÇLAR KANUNU İÇİNDEKİ YERİ

İsviçre Borçlar Kanunu'nun Art. 683, Art. 684 ve Art. 684a hükümleri, pay senetlerinin çıkarılması ve devredilmesiyle ilgilidir. OR Art. 683 hükmü, hamiline yazılı payların çıkarılmasını konu edinmiştir ve bu hükme göre, hamiline yazılı paylar ancak pay bedellerinin tamamının ödenmesinden sonra çıkarılabilir[44]. Hükme göre, pay bedellerinin tamamen ödenmesinden önce hisse senedi çıkarılması hükümsüzdür.

---

34 VISCHER, SJZ, s. 115.

35 MÜLLER vd., s. 208; VISCHER, SJZ, s. 116.

36 MÜLLER vd., s. 208; VISCHER, SJZ, s. 116.

37 VISCHER, SJZ, s. 116. Alman hukukunda, OR Art. 684a'da yer alan koşulların aksine, bir kabuk şirketin varlığı için şirketin herhangi bir malvarlığına sahip olup olmaması önemli görülmemektedir. Buna göre, bir şirketin faaliyetleri kalıcı ve tamamen durmuş oldukça, bu şirketi kabuk şirket olarak kabul etmek için herhangi bir aktifi olup olmadığına bakılmaz, KNAIER, Ralf: *"GmbHG § 60 Auflösungsgründe"*, Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, GmbH-Gesetz, 4. bs, C. 2, Verlag C. H. Beck, 2023, par. 21.

38 VISCHER, SJZ, s. 117.

39 VISCHER, SJZ, s. 117.

40 OEHRI / WENGER, s. 21; VISCHER, SJZ, s. 117.

41 Türk hukukunda dile getirildiği üzere, borca batık olmayan kabuk şirketler de bulunabilir ve bunların tasfiyesi gerekebilir, ÖZBOYACI / BURTAN, s. 167.

42 VISCHER, AJP, s. 566.

43 OEHRI / WENGER, s. 21; VISCHER, SJZ, s. 118; SCOTONI, s. 1349.

44 Karş. TTK m. 484/2: *"Bedelleri tamamen ödenmemiş olan paylar için hamiline yazılı pay senetleri çıkarılamaz. Bu hükme aykırı olarak çıkarılanlar geçersizdir. İyiniyet sahiplerinin tazminat hakları saklıdır."*

OR Art. 684 hükmü nama yazılı paylarla ilgilidir. Bu hükmün ilk fıkrasına göre, kanun ya da esas sözleşme ile aksi öngörülmediği sürece, nama yazılı paylar herhangi bir devir sınırlaması olmaksızın devredilebilir niteliktedir[45]. Hükmün ikinci fıkrasına göre, nama yazılı payların bir hukukî işlem yoluyla devri, ciro edilmiş senedin devralacak kişiye teslim edilmesiyle gerçekleşir[46].

Kanun koyucu, OR Art. 684a hükmünü payların devredilmesine dair temel ilkeler bağlamında sistematize etmiştir. Hükmün madde başlığı, *"İşletme faaliyetleri, aktifleri bulunmayan borca batık şirketlerde"* şeklindedir[47]. Az önce temas edilen diğer hükümler ve madde başlıkları ile üst başlıklar birlikte değerlendirildiğinde, OR Art. 684a hükmünün, borca batık, aktifleri bulunmayan ve herhangi bir işletme faaliyetinin yürütülmediği şirketlerde payın devrini konu edindiği anlaşılır.

III. OR ART. 684A DÜZENLEMESİNİN GEREKÇESİ, İÇERİĞİ VE UYGULANMA KOŞULLARI

A. Hükmün Lafzı ve Gerekçesi

OR Art. 684a/1'e göre, bir anonim şirket, aktif hiçbir ticari faaliyeti ve değerlendirilebilir hiçbir aktife sahip olmayan ve ayrıca borca batık durumda ise, bu şirkete ait payların devri hükümsüzdür. İkinci fıkraya göre, ticaret sicili müdürlüğü, bir tescil başvurusu ile bağlantılı olarak, bu durumdaki bir şirketin hisse devrinin gerçekleştiriliyor olduğuna dair haklı şüphelerinin varlığı halinde, şirketten imza edilmiş (ve şirketin bir denetim kurulu bulunuyor ise bu kurulca denetlenmiş) bir yıllık hesap sunmasını isteyebilir. Şirketin talep edilen yıllık hesabı sunmaması ya da sunulan yıllık hesabın ticaret sicilindeki şüpheyi doğrulaması halinde, ticaret sicili müdürlüğü tescil talebini reddeder.

OR Art. 684a hükmünün son fıkrası OR Art. 934'ü saklı tutmuştur. Bu hüküm, ticaret sicilinin herhangi bir değerlendirilebilir aktifi bulunmayan ve şirketin işletme konusunu gerçekleştirmeye yönelik faaliyetleri de olmayan örneğin bir anonim şirkete dair (belirli koşullarda bu şirketin kaydını sicilden silmeye yönelik) bazı görevlerini re'sen yerine getirmesiyle ilgilidir[48].

Yukarıda da tarif edildiği üzere, aslında OR Art. 684a hükmüyle tarif edilen şirket bir kabuk şirkettir. Kabuk şirket haline gelmiş şirketlerin hisse senetlerinin el değiştirmesi, İsviçre hukukunda *Mantelhandel* olarak adlandırılmaktadır. Art. 684a hükmü de bu ticareti yasaklamakta, yasağa aykırılığın yaptırımını da hükümsüzlük olarak belirmektedir. Gerekçeye göre, bir şirket tüm değerlendirilebilir aktiflerini yitirmiş ve faaliyetlerini kalıcı olarak durdurmuş ise, artık bu şirkete ait ticaret sicili kaydının terkini bir yükümlülüktür[49]. Böyle bir şirketin ticaret sicili kaydının silinmeyerek paylarının devir sözleşmesine konu edilmesi, anonim şirketin kuruluşuna dair hükümlerin dolanılması anlamına gelir[50]. Ticaret sicili de böyle bir devrin gerçekleştiği konusunda şüphe içinde ise, talep edilen tescilleri gerçekleştirmemelidir[51]. Pay devrinin gerçekleşmesinden

---

45 Karş. TTK m. 490/1: *" Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar, herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebilirler."*

46 Karş. TTK m. 490/2: "*Hukuki işlemle devir, ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devralana geçirilmesiyle yapılabilir."*

47 Bkz. "III. Bei überschuldeten Gesellschaften ohne Geschäftstätigkeit und ohne Aktiven - Art. 684a"

48 Benzer bir düzenlemenin Türk hukukunda bulunmuyor olmasının eleştirisi için bkz. KADEROĞLU, Murat: Anonim Şirketlerin İnfisahı (Dağılması), 1. bs, İstanbul, 2017, s. 363. Ancak karş. TTK Geçici m. 7/3: *"Bu madde kapsamındaki şirket ve kooperatifler; ilgili ticaret sicili müdürlüğünce resen veya herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş tarafından kanıtlarıyla birlikte yapılacak bildirimleri de kapsayacak şekilde, ticaret sicili kayıtları üzerinden yapılacak incelemeyle tespit edilir."*

49 *Botschaft zum Bundesgesetz über die Bekämpfung des missbräuchlichen Konkurses (Änderung, des Bundesgesetzes über Schuldbetreibung und Konkurs, des Obligationenrechts, des Strafgesetzbuches, des Militärstrafgesetzes und des Strafregistergesetzes)*, 19.043 (BBl 2019, 2019), 5214.

50 *Botschaft*, 5214.

51 *Botschaft*, 5214.

sonra gerçekleşebilecek şirketin amaç ve konusunun değiştirilmesi, şirket merkezinin değiştirilmesi, şirketin tüm yönetim organ ve kademelerinde yer alan kişilerin değiştirilmesi ve son olarak şirket unvanının değiştirilmesi, bu doğrultuda ticaret sicili yetkililerinde şüphe uyandırabilecek gelişmelerdir[52]. "Şüphe" sözcüğü özellikle kullanılmıştır, zira bu olgulardan birinin ya da birkaçının varlığı, tek başına kabuk şirketin varlığını göstermez, aksine, tüm hal ve koşullar birlikte değerlendirilerek bir sonuca ulaşılmalıdır[53].

B. Hükmün Amacı ve Uygulanma Koşulları

İsviçre kanun koyucusunu OR Art. 684a düzenlemesini yapmaya iten sebep, bu ülkedeki hukuk sisteminin öngördüğü iflâs prosedürünün suistimal edilmesini engellemektir[54]. Buna göre, hükümde tarif edilen nitelikteki şirketlerin paylarının devrinin hükümsüz kılınmasının sebebi, kişilerin (paylarını satın aldıktan sonra) bu tür şirketleri kullanarak önceki ticarî faaliyetlerinden kaynaklanan borçlarından, iktisap ettikleri şirketin kabuğunu kullanarak kurtulmalarını engellemektir[55]. İsviçre hukukunda konu ile ilgili asıl sorun, kişilere ait ve tüm faaliyetleri kalıcı olarak durmuş, malvarlıksız ve borca batık şirketleri (kabuk şirketleri), bu tür şirketleri devralmayı adeta kalıcı bir iş haline getirmiş kişilere devrederek şirketin borçlarından kurtulmaya çalışmaktır[56, 57]. Bu tür hukukî işlemler, İsviçre Federal Mahkemesi'nin istikrar kazanmış kararları doğrultusunda hükümsüz kabul edilmiştir[58]. Bu doğrultuda, OR Art. 684a hükmü, bu tür pay devirlerini yasaklayarak kötüye kullanımların önüne geçmek istemiştir[59]. Bu yüzden İsviçre hukukunda kabuk (ya da tabela) şirketlerine ait payların devri kategorik olarak yasak değildir, sadece borca batık olan kabuk şirketlerin pay devri hükümsüz kılınmıştır[60]. Gerçekten de hiçbir faaliyeti bulunmayan, değerlendirilebilir herhangi bir kaynağa sahip olmayan ve üstelik borca batık bir halde olan şirketin paylarının temlikinde hiçbir yarar yoktur, bu geçersiz bir işlemdir[61].

Hükmün uygulanma koşulları, şirketin hiçbir aktifinin bulunmuyor olması, şirket faaliyetlerinin tamamen ve kalıcı olarak[62] durmuş olması ve bunlara ilave olarak şirketin borca batık halde olmasıdır. Şartların hepsi bir arada bulunmalıdır[63]. Özellikle borca batıklık, şirketin aktiflerinin (ki kabuk şirket sayılmak için bunların dahi var olmaması gerekir) borçlarını karşılamaya yetmiyor olmasını gerektirir[64]. OR Art. 684a'nın öngördüğü sonuçla beraber, devre yönelik yönelik borçlandırıcı işlemin hükümsüz olduğu ve böylece borca batık haldeki kabuk

---

52 *Botschaft*, 5214. Alman hukuku açısından benzer yönde bkz. OPPENLÄNDER / TRÖLITZSCH, par. 5.

53 von BREDOW, Felix / SCHUMACHER, Thorsten: *"Registerkontrolle und Haftungsrisiken bei der Verwendung von GmbH-Mantelgesellschaften"*, Deutsches Steuerrecht (DStR), S. 25, 2003, s. 1033.

54 HARISBERGER, Severin: *"Art. 684a OR"*, Basler Kommentar Obligationenrecht II, 6. bs, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2024, par. 1.

55 HARISBERGER, par. 1.

56 HARISBERGER, par. 2.

57 Anonim şirketlerde pay sahiplerinin şirketin (özel hukuk ve kamu hukuku kaynaklı) borçlarından sorumlu olmamaları karşısında hukukumuz açısından değerlendirmeleri bu minvalde yapmak gerekir. Her ne kadar pay sahiplerinin kamu borçlarından sorumlulukları bulunmasa da, bu kişiler çoğunlukla şirketin yöneticileri de olacağından (Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un mükerrer 35. maddesi anlamındaki) pay sahiplerinin kamu borçlarından bu nedenle ortaya çıkacak sorumluluğu göz ardı edilemez.

58 VOGEL, Alexander: *"HRegV 65 - Löschung"*, HRegV Kommentar Kommentar zur Handelsregisterverordnung, 2. bs, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Orell Füssli Verlag AG, 2023, par. 23.

59 HARISBERGER, par. 2.

60 HARISBERGER, par. 2.

61 VISCHER, Vischer vd.: *"BGer 4A_279/2018: Nichtige Universalversammlungen Bundesgericht, I. zivilrechtliche Abteilung, Urteil 4A_279/2018 vom 2. November 2018, A. SA gegen B., Gesellschaftsrecht"*, Aktuelle Juristische Praxis / Pratique Juridique Actuelle (AJP/PJA), S. 7, 2019, s. 748.

62 Geçici duraklamaların kabuk şirket sayılmayı gerektirmeyeceği yönünde bkz. *" Zu beachten ist allerdings, dass von einem Aktienmantel nur bei einer definitiv aufgegebenen Gesellschaft die Rede sein kann;* ***eine bloss vorübergehende Untätigkeit genügt dagegen nicht"*** – İsviçre Federal Mahkemesi (BGer 4C. 19/2001, legalis.ch ___ (Bundesgerichtshof 2001).

63 HARISBERGER, par. 3.

64 HARISBERGER, par. 4.

şirketin payını devralan kişinin pay sahibi sıfatını kazanamayacağı, şirketin genel kurullarına iştirak edemeyeceği ve oy hakkı ile diğer idari ve mali haklardan mahrum olduğu ifade edilmelidir[65].

IV. TÜRK HUKUKUNDA KABUK ŞİRKET VE OR ART. 684A BENZERİ BİR DÜZENLEMENİN GEREKLİ OLUP OLMADIĞI HAKKINDA DEĞERLENDİRME

A. Genel Olarak

Türk hukukunda OR Art. 684a benzeri, kabuk şirket haline gelmiş şirketlerde pay devrini yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, kabuk şirketin kavramının Türk hukuk literatürüne tamamen yabancı bir kavram olduğu da söylenemez. Bilakis, yukarıda da temas edildiği üzere, bu nitelikteki şirketlerin hisse devirlerine konu olduğu bir vakıadır. Dolayısıyla, İsviçre uygulamasında bu türden işlemlerin ortaya çıkardığı ya da çıkarması ihtimali olan sonuçların Türk uygulaması açısından da ortaya çıkması uzak bir ihtimal değildir. Nitekim, kabuk şirket kavramı Türk hukuk literatüründe de inceleme konusu olmuş bir kavramdır. Bir tanıma göre kabuk şirket, feshedilmiş ya da infisah etmiş olmasına ve fiilen tasfiye edilmiş olmasına rağmen sicilden silinmemiş bir şirkettir[66]. Bir başka tanıma göre kabuk şirket, faal olmayan ve hiçbir malvarlığı bulunmayan şirkettir[67]. Bu tanımlama, aşağıda temas edilecek olan ikinci anlamdaki kabuk şirkete yakın manadadır. Bu anlama yakın, ancak dolaylı bir başka tanıma göre kabuk şirket, malvarlığının dağıtımı tamamlanarak tasfiyesi gerçekleştirilmiş, ortada fiilen bir organizasyonun kalmadığı, bu yok olan organizasyona ait hiçbir malvarlığının da bulunmadığı, ancak sicilden terkin işleminin gerçekleşmemiş olduğu şirkettir[68].

Kabuk şirket kavramı temelde, esas sözleşmesinde yazılı olan işletme konusunu gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir faaliyetin olmadığı, ortak ve (kâğıt üzerindeki) yöneticilerinde de böyle bir niyetin olmadığı, iktisadi ve hukukî anlamda içi boş bir yapıyı ifade eder. Fakat bu yapı, uygulamada üç dikkat çekici olgu şeklinde görünüm kazanır ki hukukî değerlendirme yapılırken bu üç olgunun arasındaki farka dikkat çekilmelidir. Kabuk şirket yapısı, şirketler hukuku bağlamında ortaya çıkacak hukukî ilişkilerin *başlangıçtan itibaren* kâğıt üzerinde kalacağı şekilde "tasarlanmış" olabilir. Bu tasarlanmış (çoğunlukla anonim ya da limited şirket şeklindeki) yapı, bir başka kişiye satılmak üzere meydana getirilir[69]. Örneğin, Amerikan hukuku uygulamasında, sermaye piyasalarında yatırım amaçlı olarak yaratılan kabuk şirketlerin bu türden şirketlerden olduğu, ilgili izahnamelerde açıkça gösterilmektedir[70]. Böylelikle, hiçbir faaliyetin bulunmadığı bir şirkete yatırım yapmakta olan kişilerin bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır[71].

Yukarıda sayılan özellikteki şirketler Türk öğretisinde "paravan şirket" olarak adlandırılmıştır[72]. İsviçre ve Alman hukuklarında bu form için *Vorratsgesellschaft* kavramı kullanılır[73]. Paravan şirketler, esas sözleşmelerinde yazan meşru ekonomik amaçları

---

65 HARISBERGER, par. 5; VISCHER vd., s. 748.

66 MOROĞLU, Erdoğan: *"Anonim ve Limited Ortaklıklarda Fesih Kararının Geri Alınması"*, Makaleler, 1. bs, Oniki Levha Yayınları, 2010, s. 488. Alman hukukunda, tasfiye edilmiş şirketlerin dahi sicilden silinmedikleri sürece kabuk şirket olarak değerlendirilebileceği yönünde bkz. HECKSCHEN, par. 823.

67 KADEROĞLU, s. 362-63.

68 HAYRAN POLAT, Merve: *"Anonim Şirketin Ticaret Sicilinden Silinmesinin Şirketin Tüzel Kişiliğine ve Taraf Ehliyetine Etkisi"*, Prof. Dr. Tuğrul Ansay Anısına: Anonim Şirketler Hukukunun Gelecek On Yılı, Ed. Emek Toraman Çolgar vd., 2023, s. 262. Benzer bir niteleme için bkz. MERAL, Nevin: *"Birleşme Amaçlı Ortaklıklar ve Hedef Şirketle Birleşmesine İlişkin Özellik Arz Eden Durumlar"*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 27, S. 2, 2021, s. 1518.

69 PULAŞLI, s. 40.

70 OKUTAN NILSSON, Gül: Sermaye Piyasası Hukukunda Birleşme Amaçlı Ortaklık, İstanbul 2016, s. 136.

71 OKUTAN NILSSON, s. 103.

72 PEHLİVANOĞLU, Murat Can: Paravan Şirket (Shell Company), İstanbul 2023, s. 9.

73 SCHAUB, Bernhard: *"HGB § 8 Handelsregister"*, Ebenroth/Boujong, Handelsgesetzbuch, Hrsg. Joost/Strohn/Poelzig/Sander, 5. bs, Band I, Verlag C.H. Beck / Verlag Franz Vahlen, 2024, par. 162;

gerçekleştirmek için değil, gerçekten bu yapıdan fayda elde eden kişinin bazı amaçlarını ya da kimliğini gizlemek için kullanılabilen şirketlerdir[74]. Aşağıda temas edilecek olan, kabuk şirketin ikinci türüne nazaran bu şirketlerin (kabuğa bürünmek amacıyla) kullanımı için muhakkak pay sahipliği yapısında bir değişiklik de gerekmez[75]. Başlangıçtaki pay sahipleri, raf şirketi olarak meydana getirdikleri inaktif yapıyı, sonradan gerekli beşeri ve ekonomik kaynaklarla donatarak faal hale de geçirebilirler[76].

Paravan şirket (raf şirketi), "tesis edilen" yani kurulan, daha açık bir anlatımla başlangıçtan itibaren belli bir hedef doğrultusunda yaratılan bir hukukî varlıktır[77]. Paravan şirket, kullanıma hazır şirket olarak da düşünülebilir[78]. Sermayesi ödenmiş ve şirket hesaplarında emre amade şekilde bulunan şirketler de paravan şirket olarak kullanılabilir[79]. Örneğin, sermaye piyasalarında gündeme gelen birleşme amaçlı ortaklıklar kabuk şirket hüviyetindedir[80]. Bu tür şirketler, halka açık olmayan bir şirketle birleşmek *amacıyla* kurulurlar[81]. Böyle şirketlerde, ileride birleşilmesi istenen bir şirketi devralabilmek için halka arz yoluyla finansman toplamak önemli görülür[82]. Kabuk şirket özellikleri itibariyle bu şirketlerin birleşme anına kadar ticarî bir faaliyetleri de olmaz[83]. Kira sertifikası ihraç etmek amacıyla kurulan varlık kiralama şirketleri de bu anlamdaki kabuk şirketlerin uygulama biçimlerinden biridir[84]. Yine, tabiiyetleri sebebiyle uygulamasına tabi oldukları hukukî rejimden kaçınmak isteyen şirketler de uluslararası faaliyetlerini genişletmek amacıyla kabuk şirketlerden yararlanabilmektedir[85]. Özellikle tabiiyete dair sınırlamalardan kaçınmanın bu manada hakkın kötüye kullanılması anlamına gelebileceği ifade edilmektedir[86]. Bu ve benzeri durumlarda, tüzel kişilikten yararlanılması suretiyle sahibinin gizli menfaatlerini muhafazaya yarayan kabuk şirketlerle ilgili tüzel kişilik perdesinin aralanması gündeme gelebilir[87]. Son olarak, aşağıda anılan

---

HECKSCHEN, par. 818; ROHLES-PUDERBACH, Marietta: *"Vorrats- und Mantelgesellschaften – Entwicklung, Haftungsrisiken und Umsetzung in der Praxis"*, Rheinische Notar-Zeitschrift (RNotZ), S. 6, 2006, s. 274.

74 PEHLİVANOĞLU, s. 10.

75 HECKSCHEN, par. 820.

76 HECKSCHEN, par. 820.

77 PEHLİVANOĞLU, s. 41-42.

78 VOGEL, par. 22.

79 VOGEL, par. 22.

80 OKUTAN NILSSON, s. 1; MERAL, s. 1518; YILDIRIM GÜNAYDIN, İdil / KAŞKA, Rüştü Mert: *"Birleşme Amaçlı Ortaklıklarda Yatırımcının Korunması"*, Prof. Dr. H. Ercüment Erdem'e Armağan, Ed. Fülurya Yusufoğlu Bilgin vd., C. I, İstanbul 2023, s. 1453.

81 OKUTAN NILSSON, s. 1; YILDIRIM GÜNAYDIN / KAŞKA, s. 1453.

82 OKUTAN NILSSON, s. 4.

83 OKUTAN NILSSON, s. 1.

84 GÖLCÜKLÜ, İlyas: *"III – 61. 1 Numaralı SPK Tebliği Açısından Kira Sertifikaları (Sukuk)"*, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 32, S. 4, 2016, s. 215.

85 KAYA, Talat: *"Ticaret Şirketleri Bakımından Tâbiiyet Planlaması ve Uluslararası Yatırım Hukuku Açısından Doğurduğu Sonuçlar"*, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 25, S. 4, 2021, s. 64. Alman hukukunda, önceden bir raf şirketi olarak kurulan şirketlerin, sonradan esas sözleşme değişiklikleri ve ortaklık yapısındaki değişiklikler ile aktif hale getirilerek işletilmesi durumu iktisadî açıdan şirketin yeniden kurulması olarak değerlendirilmektedir. Yüksek mahkeme içtihatlarına göre bu durumda şirketin kuruluşuna tatbiki mümkün olamamış koruyucu hükümler dikkate alınmalıdır, (*"Nach der ständigen Rechtsprechung des* Senats *stellt die Verwendung einer „auf Vorrat" gegründeten und im Handelsregister eingetragenen GmbH wirtschaftlich eine Neugründung dar. Darauf sind die der Gewährleistung der Kapitalausstattung dienenden Gründungsvorschriften des GmbH-Gesetzes einschließlich der registergerichtlichen Kontrolle entsprechend anzuwenden."*), Alman Federal Mahkemesi (BGH: Haftung bei wirtschaftlicher Neugründung von Vorrats- oder Mantelgesellschaften, NZG 2011, 1066 ___ (BGH, Urt. v. 12. 7. 2011 − II ZR 71/11 (LG Stendal) 2011), 1067, par. 9. Aynı yönde bkz. PENTZ, Andreas: *"AktG § 23 Feststellung der Satzung"*, Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, 6. bs, C. I, Verlag C. H. Beck 2024, par. 95; FAHSEL, s. 2154; von BREDOW / SCHUMACHER, s. 1032.

86 KAYA, s. 85.

87 YAZICI, Alper Hakkı: *"Şirketler Topluluğunda Bağlı Şirket Borçlarından Dolayı Sorumluluk"* (Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2024), s. 95.

türdeki kabuk şirketlerde olduğu gibi, bu ihtimalde de, kuruluş masraf ve zahmetlerinden kurtulmak isteyen kişiler bu şirketleri satın almaya yönelebilir[88].

Kabuk şirketler sadece yukarıda anlatılan şekilde ortaya çıkmaz. Kabuk şirketler, başlangıçtan itibaren, işletme konusunu gerçekleştirmeye yönelik faaliyetlerin icra olunduğu, fakat sonrasındaki ekonomik başarısızlıklar, hukukî engeller ya da başka olumsuz gerekçelerle bu faaliyetlerin durduğu, şirketin aktiflerini yitirdiği ve borca batık hale geldiği şirketler şeklinde de ortaya çıkabilir. İsviçre ve Alman hukuklarında bu tür yapılara *Mantelgesellschaft* adı verilmektedir[89]. Bir şirket, başlangıçta raf şirketi (*Vorratsgesellschaft*) iken sonradan yürüttüğü faaliyetlerdeki iktisadi başarısızlık gibi sebeplerle kabuk şirketin bu türüne de dönüşebilir[90].

Son olarak, bir şirketin kabuk şirket haline gelmesi, kanun gereği ortaya çıkabilir[91]. Şirket birleşmelerinde, (birleşme ister yeni kuruluş yoluyla isterse de bir şirketin diğerine katılması yoluyla gerçekleşsin) birleşen şirketler tasfiyesiz sona erer ve bu şirketler sicilden terkin edilene kadar kabuk şirket hüviyetine bürünmüş olur[92].

Yukarıda dolaylı olarak temas edildiği üzere, raf şirketleri dahil kabuk şirketlerin kurulması ve kullanılması tek başına hukuka aykırılık oluşturmaz. Ancak, bu tür şirketlerin kullanılmasıyla ulaşılmak istenen amaç hukuka aykırı olabilir. Hukuka aykırı herhangi bir amacı olmayan yatırımcılar açısından bakıldığında, bu iki tür kabuk şirketten biri diğerine göre çok daha risklidir. Sermayesini kaybetmeleri, ortakların ve şirket yönetiminin adeta şirketi terk etmesi ve faaliyetlerin tamamen durduğu şirketlerin bir tüzel kişiliğe sahip olmak amacıyla kullanılması, yatırım yapan kişi açısından tehlikelidir[93]. Çünkü, bu özellikteki şirketlerin bilinmeyen borçları mevcut olabilir, şirketin yürümekte olan (ve yine şirketi satın alanlarca bilinmeyen) davaları sebebiyle bu kişilerin beklediği ekonomik yarar hiç gerçekleşmeyebilir[94]. Bir karşılaştırma yapmak gerekirse, raf şirketlerinin sonradan içi boşalan kabuk şirketlere nazaran daha az ekonomik ve hukukî tehlike içerdiği söylenmelidir[95].

Türk hukuku uygulamasında da faaliyetlerinin durmuş olduğu, aktiflerinin hiç bulunmadığı, borca batık ve tasfiyeyi bekleyen çok sayıda şirket vardır[96]. Dolayısıyla, hukukumuz açısından kabuk şirketin her iki şekilde de ortaya çıkabileceği söylenebilir. Bu ihtimal kanun koyucumuz tarafından da öngörülmüş olacaktır ki TTK'ya geçici bir madde ilave edilmiştir.

B. TTK Geçici m. 7 Düzenlemesi

Geçici m. 7 hükmüne göre, 1 Temmuz 2015 tarihine kadar şu hâlleri tespit edilen ya da bildirilen anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin tasfiyeleri ve ticaret sicilinden kayıtlarının silinmesi, ilgili kanunlardaki tasfiye usulüne uyulmaksızın bu madde uyarınca yapılır (fıkra 1):

Sermayelerini mevzuat uyarınca gerekli olan tutarlara çıkarmamış olan anonim ve limited şirketler.

1 Temmuz 2015 tarihine kadar münfesih olan şirketler.

Kooperatifler Kanunu hükümlerine göre, herhangi bir nedenle dağıtılmış olan şirketler.

---

88 SCHAUB, par. 162.
89 SCHAUB, par. 161; HECKSCHEN, par. 818; ROHLES-PUDERBACH, s. 274.
90 HECKSCHEN, par. 819.
91 AKBİLEK, Nevzat: *"Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Anonim Şirket Birleşmelerinde Pay Sahibinin Korunması"* (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007), s. 102.
92 AKBİLEK, s. 102.
93 ROHLES-PUDERBACH, s. 285.
94 ROHLES-PUDERBACH, s. 285.
95 ROHLES-PUDERBACH, s. 285.
96 ÖZBOYACI ve BURTAN, s. 155.

Sebebi ne olursa olsun aralıksız son beş yıla ait olağan genel kurul toplantıları yapılamayan anonim şirketler ile kooperatifler[97].

1 Temmuz 2012 tarihinden önce tasfiye işlemlerine başlanılmış ancak genel kurulun toplanamaması nedeniyle ara bilançoları veya son ve kati bilançosu genel kurula tevdi edilemediği için ticaret sicilinden terkin işlemi yapılamayan şirket ve kooperatifler.

Kanun'un bu maddesi, aslında kabuk şirketlerin sürdürülebilir bir hukukî görüntü sergilemiyor olması dolayısıyla sicilden terkinini sağlamak için kabul edilmiştir[98]. Bir amaç, kabuk şirketleri daha hızlı ve masrafsız bir şekilde ortadan kaldırmaktır[99]. Diğer amaç da sicilin olabildiğince gerçek durumu yansıtmasını temin ederek, sicile olan güveni korumaktır[100]. Geçici m. 7 hükmünün gerekçesine göre de, bu kural, münfesih olmasına ya da sayılmasına karşın tasfiye edilmeyerek ticaret sicili kayıtlarında halen görünür olan şirketlerin tasfiye ve sicilden terkinleri için getirilmiştir[101].

C. OR Art. 684a Düzenlemesine Neden Olan Olguların Türk Uygulaması Açısından Anlamı

1. Sorunun Ortaya Konması ve Bazı Yargı Kararları

En öz şekilde ifade etmek gerekirse bu çalışmanın araştırma sorusu, *"Türk hukukunda OR Art. 684a benzeri bir düzenlemeye ihtiyaç var mıdır?"* şeklindedir. Bu bir bakıma cevap vermesi kolay bir sorudur. Eğer İsviçre kanun koyucusunu Art. 684a düzenlemesini yapmaya iten hukukî ve ekonomik sebepler ile riskler (ki bunların önemli bir kısmı, yukarıda yer yer temas edildiği üzere Alman hukukunda da kaleme alınmıştır) Türk uygulaması açısından da söz konusu ise, o halde Türk hukuku açısından da kabuk şirket haline gelmiş şirketlerin paylarının devri yasaklanmalıdır. Çünkü, benzer tehlikeler benzer sonuçları ortaya çıkaracaktır. Yargıtay kararlarına bakıldığında, kavramsal açıdan önemli bir farklılık görülmektedir. İsviçre, Alman ve Anglosakson kaynaklı literatürde kullanılan kavramlar (*mantel*, *shell*), yapının bir örtü olarak hizmet gördüğüne vurgu yapmaktadır. Gerçekten de, yukarıda da temas edildiği üzere, bu yapıyı tercih edenler daha çok aleniyet kazanmasını istemedikleri hukukî ya da ekonomik bir görüntünün sebebidirler. Türk literatüründe (bu çalışma dâhil olmak üzere) ise, yabancı kaynaklı eserler ve yargı kararlarında geçen terimlerin etkisinde kalınarak "kabuk" ya da "paravan" gibi sözcükler tercih edilmiştir. Oysa Yargıtay kararlarının aşağıda referans göstereceğimiz çok önemli bir kısmında, "tabela şirket(i)" deyimi kullanılmaktadır[102]. Aşağıda yer verilecek bazı bölge adliye mahkemesi kararlarında ise "kabuk

---

97 Bu bent ile birlikte, Türk hukuku açısından organların uzun süre toplanamıyor olmasının şirketin bir kabuk şirket haline geldiğinin işareti olarak kabul edilebileceği söylenebilir. Bu yönde bkz. ÖZBOYACI / BURTAN, s. 159.

98 ÖZBOYACI / BURTAN, s. 154; SONGUR, Damla: *"Türk Hukukunda Şirketlerin İhyası - Yargıtay Kararları Işığında TTK Geçici 7. Madde Üzerine Değerlendirmeler"*, Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, İstanbul 2019, s. 996; AYYILDIZ, Serkan: *"Türk Ticaret Kanunu'nun Tasfiye Hükümleri Işığında Geçici 7. Maddeye Göre Anonim Şirketlerin Tasfiyesi"* (Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019), s. 3.

99 ARSLAN, Esra: *"Anonim Şirketlerin Tasfiyesinde Karşılaşılan Vergi Sorunları"* (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021), s. 63.

100 ÖZBOYACI / BURTAN, s. 156.

101 *Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Adalet Komisyonu Raporu (1/630)* (TBMM, Yasama Dönemi: 24 - Yasama Yılı: 2), 8.

102 Özel olarak ifade etmek gerekir ki aşağıda temas edilecek Yargıtay kararları, Yüksek Mahkeme tarafından tabela şirketi kavramının tüm yönleriyle ele alındığı ve bununla ilgili hukukî değerlendirmelerde bulunulan kararlar değildir. Atıfta bulunduğumuz kararlarda Yargıtay tabela şirketinin unsurları ya da özellikleriyle ilgili derinlemesine tespitlerde bulunmamakta, tabela şirketi konusu uyuşmazlığın sadece bir parçası olmaktadır. Ancak uyuşmazlığın tarafları ve ilk derece mahkemesinin kararlarında öne çıkarılan hususlar dairesinde, tabela şirketlerinin vurgu yapmak istediğimiz özellikleriyle bu mefhumun yarattığı hukukî ve ekonomik tehlikeler görünür olmaktadır. Bu bağlamda, atıf yaptığımız kararlarda yer alan tespit ve görüşleri, Yargıtay'ın müstakar görüşü olarak düşünmemek gerekir. Yine de tabela şirketleriyle ilgili temas ettiğimiz hususlar üzerinde düşünsel uyuşmazlıkların bulunduğu hususlar değildir. Nitekim tabela şirketi kavramı, bazen konumuz bağlamında teknik manada içi boş, faaliyetleri durmuş şirketlere vurgu yapmak için kullanılırken, bazı Yargıtay kararlarında tabela

şirket" kavramı da kullanılmaktadır. Tabela şirketi vurgusu, ortaya çıkarılmış yapının hukukî görünüş olarak yarattığı yanıltılı fotoğrafa yöneliktir. Misal olarak, Yargıtay'ın bir kararında, borçlu şirketin üzerine kayıtlı bir malvarlığının olmaması, sadece belirli bir iş için (açılan bir taşıma ihalesine katılmak) kurulmuş olması, yürütülen faaliyetler çerçevesinde ortaya çıkan borçları ödememek için bir perde olarak kullanılması tabela şirketin unsurları arasında sayılmıştır[103].

Yargıtay kararlarının hemen hepsinde vurgu yapılan husus, tabela şirketlerinin herhangi bir işletmesel faaliyetin yürütülmediği şirketler olmalarıdır[104]. Yargıtay başka bir kararında, aslında tek bir yönetim kadrosu ve bu kadronun sevk ve idare ettiği tek bir personel topluluğu olmasına rağmen ortada iki tüzel kişiliğin bulunmasını, bir tabela şirketinin varlığını ya da yokluğunu tespit açısından araştırmaya değer görmüştür. Bu karara konu olayda (olası) tabela şirketinin yarattığı tehlike, davacının işçilik alacaklarının hiçbir varlığı bulunmayan tabela şirketinden olması, şirketin ekonomik varlığına sahip olan (aslî faal) şirketinse iflas etmiş olması sebebiyle bu alacakların tahsil edilemez hale gelmiş olmasıdır[105].

Bir başka olayın konu olduğu davada Yargıtay, kasıtlı olarak içi boşaltılmış ve malvarlıksız hale gelmiş bir şirketin tabela şirketi haline geldiğini ifade etmiştir. Söz konusu olayda tabela şirketi halindeki şirket, şirket gelirlerini saklama ve dolayısıyla vergisel yükümlülüklerden kaçınmanın bir aracı haline gelmiştir[106]. Aşağıda da temas edileceği üzere, bu ceza hukuku anlamında da sorumluluk doğurabilecek bir hareket tarzıdır.

Yargıtay'ın bir diğer kararında, bir tabela şirketi hüviyetindeki şirketin aktif ve pasiflerinde önemsiz birkaç hareket dışında hiçbir canlılık olmaması, sermayesinin dahi ödenmemiş olması, herhangi bir menkul ya da gayrimenkul varlığının bulunmaması tabela şirketi olarak kurulduğuna emare olarak görülmüştür. Karara konu olayda tabela şirketi, bir bankadan kullanılan ve karşılığı muhtemelen ödenmemek üzere çekilen kredi için bir araç olarak kullanılmıştır[107].

Bir başka Yargıtay kararında, bünyesinde hiçbir işletme faaliyetinin olmadığı tabela şirketlerinin kullanılarak şirketin hukukî ilişki içinde olduğu kimselerinin güvenlerinin istismar edildiği bir olayda, şirket tüzel kişiliğinin yarattığı hukukî ve ekonomik güvenden yararlanılarak gerçekte var olmayan izin ya da ruhsatların varmış gibi gösterilerek kişileri yanıltmanın cezaî sorumluluk da doğurabileceği belirtilmiştir. Bu kararda tabela şirketinin varlığı nitelikli

---

şirketi kavramı, faaliyetleri durma noktasına gelmiş, ekonomik ve müşteri çevresi açısından çok zayıflamış şirketleri ifade etmek üzere deyimsel olarak da kullanılmaktadır. İkinci türden kullanıma örnek bir karar için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2013/5787, K. 2013/20667, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2013). Yargıtay kararlarının bazılarında bu kavramın ticaret siciline dahi kayıtlı olmayan, sadece, dolandırıcılık suçunun işlenmesi için kullanılan bir isimden ibaret olduğu hallerde de kullanıldığı görülmektedir. Bu yönde örnek bir karar için bkz. Yargıtay 15. Ceza Dairesi (Yargıtay), E. 2017/5004, K. 2019/10581, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 15. Ceza Dairesi 2019).

103 Kararın verildiği davada her ne kadar tabela şirketi için bu hususların varlığının gerektiği ortaya konmuşsa da mahkeme, şirketin bilfiil ticarî faaliyetlerde bulunulan bir işletme olması sebebiyle iddia olunan hususlara itibar etmemiştir. Bu karar için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2013/8411, K. 2014/13676, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014).

104 Karar için bkz. Yargıtay 15. Ceza Dairesi (Yargıtay), E. 2013/3951, K. 2013/17487, kararara ma.yargıtay.gov.tr (Yargıtay 15. Ceza Dairesi 2013).

105 Karar için bkz. Yargıtay 23. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2012/3083, K. 2012/4296, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 23. Hukuk Dairesi 2012).

106 Karar için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2015/11012, K. 2016/8093, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2016). Malvarlığının bulunmamasının tabela şirket olgusu için bir emare sayılacağı yönündeki başka bir karar için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2025/623, K. 2025/1359, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2025).

107 Karar için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2018/208, K. 2019/4445, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2019).

dolandırıcılık suçunun işlenmesi tehlikesine zemin hazırlamıştır[108]. Tabela şirketleri üzerinden sahte faturalar düzenleyerek vergisel yükümlülüklerden hukuka aykırı olarak kaçınmak da Yargıtay kararlarına ceza hukuku anlamında konu olan başka bir kötüye kullanım şeklidir[109]. Bazı Yargıtay kararlarında görüldüğü üzere, herhangi bir faaliyetin yürütülmediği tabela şirketler, taşınması, alınıp satılması ya da bulundurulması suç olan materyalin sevkiyatını mümkün kılmak amacıyla kullanılmaktadır[110].

Diğer bir Yargıtay kararında alacaklılardan mal kaçırma amacıyla yapılan işlemler sonucu tabela şirketi olgusu ortaya çıkmıştır. Karara konu olayda, mevcut bir şirketi yöneten idarecilerin alacaklılardan mal kaçırmak amacıyla yaptıkları transferler ile tabela şirketi durumuna gelen şirketten alacaklı olanlar zarara uğramıştır. Bu olayda şirketin içi boş bir kabuk haline gelmesi, hukuka aykırı hedeflerin aracı değil bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Karar içinde net olarak belirtilmemiş olsa da, temliklerin kendisine yapıldığı şirketin de sırf bu amaçla kurulmuş bir kabuk (tabela) şirket olması olasıdır[111].

Yargıtay'ın kabuk şirketlerin unsurları üzerinde durduğu bir kararında ise, üzerinde kayıtlı herhangi bir malvarlığı olmayan, sadece belirli bir iş için (örneğin, bir ihaleye katılabilmek) kurulan, şirketin üzerinde herhangi bir aktif bırakılmamasının yönetici ve ortakların bilinçli tercihleri olduğu ve hiçbir faaliyetin yürütülmediği şirketlerin tabela şirketi olarak görülebileceği belirtilmektedir. Karara konu olayda tabela şirketi olarak varlık kazanmış şirketin, kişilerin belirli mal ya da hizmetlerin sunulduğu piyasalara olan güvenlerinin sarsılması tehlikesini yarattığı görülmektedir[112].

İşçi haklarının ihlâlini konu alan bir diğer Yargıtay kararında, çalışanlarını başka bir şirkette (tabela/kabuk şirket) çalıştıran işverenlerin, işçilerinin kıdem ve ihbar tazminatı ya da doğrudan ücret gibi haklarını ödememek için söz konusu paravan yapıları kullandıklarına temas edilmiştir. Karara konu olayda işverenlerin hak ihlâllerine yönelik davranışları için Yargıtay şu kriterlerin esas alınmasını istemektedir: Tabela şirketi ile faal şirket arasında organik bağın ya da birlikte istihdamın var olup olmadığı, ticaret sicili kayıtlarına göre tabela şirketi ve faal şirket ortaklarının aynı olması, şirketlerin sicil kayıtlarındaki adreslerinin aynı olması ve faaliyet konularının aynı olması. Yargıtay böyle bir organik bağın bulunduğu hallerde bütün şirketlerin işçilik alacaklarından müteselsilen sorumlu olacağına karar vermiştir[113].

Türk yargılamasında, hukuken var olan ama fiilen var olmayan şirket olgusu, sadece tabela şirketi kavramlarıyla değil, kabuk şirket mefhumu ile de anılmaktadır. Bu kavram kullanılarak

---

108 Karar için bkz. Yargıtay 15. Ceza Dairesi (Yargıtay), E. 2016/709, K. 2017/19084, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 15. Ceza Dairesi 2017).Belirli bir düzeyde işletme organizasyonunun olduğu şirketlerin tabela şirketi sayılamayacağı yönündeki bir başka karar için bkz. Yargıtay 7. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2015/13848, K. 2015/7834, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2015).Benzer yöndeki bir diğer karar için bkz. Yargıtay 15. Ceza Dairesi (Yargıtay), E. 2018/5857, K. 2019/2933, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 15. Ceza Dairesi 2019).

109 Karar için bkz. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2015/2798, K. 2015/8511, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 19. Hukuk Dairesi 2015).

110 Bu yöndeki bir karar için bkz. Yargıtay. Ceza Genel Kurulu (Yargıtay), E. 2013/468, K. 2014/268, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2014).

111 Karar için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2011/4844, K. 2011/17415, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2011).Tabela şirketin sonradan kurulan ve alacaklılardan mal kaçırmak için kullanıldığı başka bir olay için bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2004/6001, K. 2015/12443, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 8. Hukuk Dairesi 2015); E. 2018/6057, K. 2019/1115, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 19. Ceza Dairesi 2019).

112 Karar için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2015/1107, K. 2015/6980, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2015).

113 Karar için bkz. Yargıtay 7. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2015/4839, K. 2015/9370, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2015).Benzer bir diğer karar için bkz. Yargıtay 7. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E. 2014/8230, K. 2014/14592, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2014); E. 2015/16019, K. 2015/7777, kararara ma.yargitay.gov.tr (Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2015).

yapılan bir vurguda kabuk şirketin sadece resmî kayıtlarda var olan şirketler olduğu görülmektedir[114]. Bir başka kararda, kabuk şirketin gayrifaal ve sicilden terkin edilmesi gereken bir şirketi ifade ettiği belirtilmiştir[115].

2. Sorunun Türk ve İsviçre Hukukları Açısından Karşılaştırılması

Yukarıda temas edilen yargı kararları açısından bakıldığında, kabuk şirketin tanımlanması açısından temel olarak Türk ve İsviçre hukuku anlayışının aynı doğrultuda olduğu söylenebilir. Gerçekten de her iki hukuk sistemi açısından da bünyesinde herhangi bir faaliyetin yürütülmediği ve ortaklar ya da yöneticilerce istense de buna yönelik kaynakları olmayan şirket kabuk şirkettir (tabela şirketidir). OR Art. 684a düzenlemesinde bu iki özelliğe ek olarak borca batık olma koşulu da getirilmiştir ki borca batıklık kabuk şirketin ayrılmaz özelliklerinden değildir, sadece bu hükmün öngördüğü hükümsüzlük yaptırımının uygulanmasına yönelik bir şarttır. İsviçre kanun koyucusunu bu düzenlemeyi yapmaya iten sebeplere yukarıda temas edilmiştir, bu hukuk sisteminde iflas prosedürünün kullanılarak borçtan kurtulmaya yönelik hukuku dolanma yönlü davranışların önüne geçilmek istenmektedir. Borca batıklık bu sebeple hükümsüzlük yaptırımının uygulanabilmesi için bir şart olarak gösterilmiştir.

Türk hukuku açısından bakıldığında, yukarıda temas edilen (ve benzer yönlü ancak temas edilmeyen) yargı kararlarında, kabuk şirket olgusunun bu yönden daha geniş bir kapsamda ele alındığı görülmektedir. Yargıtay kararlarına konu olaylarda tabela şirketler;

×Yanıltıcı bir hukukî görünüş yaratmak,
×Asıl faaliyetin yürütüldüğü organizasyonu (çok durumda bir şirketi) perdeleyerek alacaklılar açısından perde dışında bir müracaat olanağı bırakmamak,
×Şirket gelirlerini saklamak,
×Vergisel yükümlülüklerden kaçınmak,
×Aslında geri ödenmesi niyeti hiç bulunmayan kredi temini için tüzel kişiliğin yarattığı güvenden haksız olarak yararlanmak,
×Gerçekte var olmayan izin ya da ruhsatlara sahip olunduğu görüntüsü yaratmak,
×Ticareti yasaklanmış şeylerin alınıp satılmasını kolaylaştırmak,
×Mevcut şirket alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla temliklerde bulunmak,
×Sadece belirli ihalelere katılabilmek için kurulmak ve aslında herhangi bir ticarî faaliyette bulunmamak üzere kurulmuş olmak,
×İşçi alacaklarının ödenmesini imkânsızlaştırmak,

gibi, bazı durumlarda hakkın kötüye kullanılması, bazı durumlarda fiilin konusu açısından suç teşkil eden eylemler için bir araç olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla, kabuk şirket mefhumunun aslında hukuk sistemleri tarafından tolere edilmeyecek amaçlar için elverişli bir araç olduğu açıktır. İktisadî başarısızlık ve faaliyetlerin durması gibi sonradan kabuk şirket haline gelen şirketlerin bu tür amaçlar için daha çok kullanılma ihtimalinin bulunduğu kanaatindeyiz. Zira yukarıda da temas edildiği üzere, bazı kabuk şirketler, daha baştan raf şirketi olarak düşünülmüş, gerekli hukukî organizasyon tesis edilmiş ve gerçekten de esas sözleşmesinde yazan sermayesi şirket hesaplarında mevcut ise, bu şirketin paylarının ticarete konu edilmesi peşinen hukuka aykırı görülmemelidir.

---

114 Karar için bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi), E. 2023/1768, K. 2023/1925, lexpera.com.tr (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi 2023).

115 Bu karar için bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi), E. 2024/785, K. 2024/720, lexpera.com.tr (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi 2024).Aynı yönde bir başka karar için bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi), E. 2023/1352, K. 2023/2122, lexpera.com.tr (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi 2023). TTK Geçici m. 7 bağlamındaki bir başka benzer karar için bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi), E. 2023/1768, K. 2023/1925, lexpera.com.tr (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi 2023).

OR Art. 684a hükmüne geri dönecek olursak, bu hükmün engellemeye çalıştığı hukuka aykırılık, Türk yargı kararları açısından belirgin bir önemi haiz olmak üzere dikkat çekici bir uyuşmazlık odağı haline gelmemiştir. Bununla beraber, benzer tehlikenin Türk hukuku açısından yok olduğu da söylenemez. Aksine, Türk hukuku açısından da kabuk (tabela niteliğindeki) şirketlerin yukarıda listelenen hukuka aykırılıklara bir araç olduğu ortadadır. İsviçre hukukunda görülen iflâs müessesesinin suistimali bu hukuka aykırılıklardan sadece bir tanesidir. Türk kanun koyucusunun bu olgudan habersiz olduğu söylenemez. Bilakis, TTK Geçici m. 7 hükmünden de anlaşıldığı üzere, hukukî ve ekonomik olarak hareketsiz, sadece sicil kayıtlarıyla var olan şirketlere ait kayıtlar ticaret sicilinden terkin edilmelidir. Ticaret sicili kayıtlarına olan güveni de tesis edecek bu hareket ile, kabuk hale gelmiş şirketlerin hukuken de ortadan kaldırılması istenmektedir. Bu istekle ulaşılması istenen sonucu daha güçlü bir şekilde temin etmek üzere, Geçici m. 7'deki durumu tespit edilen şirket hisselerinin devrinin, OR Art. 684a benzeri bir düzenleme ile hükümsüz kılınması isabetli olacaktır.

SONUÇ

1 Ocak 2025 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş olan, İsviçre Borçlar Kanunu'nun Art. 684a maddesiyle önüne geçilmek istenen tehlike Türk hukuku açısından da mevcuttur. Hatta, yargı kararlarına da sıklıkla konu olduğu üzere, sadece hukukî bir kayıt olarak var olan şirketlerin yarattığı potansiyel tehlikenin Türk hukukunda da (daha geniş bir çerçeve içinde) var olduğu açıktır. Konu, kanun koyucunun da dikkatini çekmiş olacaktır ki TTK Geçici m. 7 vaz edilmiştir. OR Art. 684a hükmünde olduğu gibi, Geçici m. 7 hükmüne yapılacak bir ilave, kanunun söz konusu geçici madde ile ulaşmak istediği nihai sonucu daha kuvvetli olarak temin edecektir. Kanaatimizce, Geçici m. 7/1-a ile e bentlerine göre tespiti yapılmış ve sonradan kabuk hale gelmiş şirketlerin pay devirlerinin batıl olduğu hüküm altına alınmalıdır. Buna göre, Geçici m. 7'ye bir fıkra olarak yapılabilecek şu yöndeki bir ek, bahsettiğimiz sonuca ulaşmak için yeterli olacaktır: *"Birinci fıkranın a ilâ e bentleri kapsamında oldukları re'sen tespit edilen ya da bildirilen şirketlerin paylarının, tespit ya da bildirim tarihinden itibaren devrine yönelik hukukî işlemler hükümsüzdür".*

KAYNAKÇA

6B_841/2016 07.06.2017 - Schweizerisches Bundesgericht. Erişim 01 Eylül 2025. search.bger.ch.

AKBİLEK, Nevzat: *"Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Anonim Şirket Birleşmelerinde Pay Sahibinin Korunması"*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

AKINCI ALBAYRAK, Özlem: *"6335 Sayılı Kanun'un Malvarlığının Korunması İlkesine Etkisinin Değerlendirilmesi"*, Adalet Dergisi, S. 68 (Haziran 2022), ss. 513-34.

ARSLAN, Esra: *"Anonim Şirketlerin Tasfiyesinde Karşılaşılan Vergi Sorunları"*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021.

AYYILDIZ, Serkan: *"Türk Ticaret Kanunu'nun Tasfiye Hükümleri Işığında Geçici 7. Maddeye Göre Anonim Şirketlerin Tasfiyesi",* Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

BGE 143 IV 297, Sammlung der Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts IV ___ (37. Auszug aus dem Urteil der Strafrechtlichen Abteilung i.S. Generalstaatsanwaltschaft des Kantons Bern gegen X. (Beschwerde in Strafsachen) 2017), swisslex.ch.

BGer 4C. 19/2001, legalis.ch ___ (Bundesgerichtshof 2001).

BGH, 12. 7. 2011 - BGH Aktenzeichen II ZR 71/11 - Haftung bei wirtschaftlicher Neugründung von Vorrats- oder Mantelgesellschaften, 2011 NZI 776 (BGH 2011), beck-online.beck.de.

BGH: Haftung bei wirtschaftlicher Neugründung von Vorrats- oder Mantelgesellschaften, NZG 2011, 1066 ___ (BGH, Urt. v. 12. 7. 2011 − II ZR 71/11 (LG Stendal) 2011).

Botschaft zum Bundesgesetz über die Bekämpfung des missbräuchlichen Konkurses (Änderung, des Bundesgesetzes über Schuldbetreibung und Konkurs, des Obligationenrechts, des Strafgesetzbuches, des Militärstrafgesetzes und des Strafregistergesetzes), 19.043. BBl 2019, 2019.

von BREDOW, Felix ve Thorsten SCHUMACHER: *"Registerkontrolle und Haftungsrisiken bei der Verwendung von GmbH-Mantelgesellschaften"*, Deutsches Steuerrecht (DStR), S. 25, (2003), ss. 1032-37.

ESEN, Emre: *"Uluslararası Ticarî Tahkimde Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Teşmili"*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

FAHSEL, Markus: *"Mantelverwendung im Gesellschafts- und Umsatzsteuerrecht"*, Deutsches Steuerrecht (DStR), S. 39, (2015), ss. 2153-59.

FIGURA, Julia: *"GwG § 1 Begriffsbestimmungen"*, Herzog, Geldwäschegesetz, 5. bs. Verlag C. H. Beck, 2023.

GÖLCÜKLÜ, İlyas: *"III – 61. 1 Numaralı SPK Tebliği Açısından Kira Sertifikaları (Sukuk)"*, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 32, S. 4 (2016).

GÜREL, Murat: *"Polbud Kararı Sonrasında İş Kurma Serbestîsinin Kapsamı ve Şirketlerin Sınıraşan Tür Değişikliği"*, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C. 17, S. 2 (2019), ss. 279-316.

HARISBERGER, Severin: *"Art. 684a OR"*, Basler Kommentar Obligationenrecht II, 6. bs. Helbing Lichtenhahn Verlag, 2024.

HASLER, Daniel, Daniel HÄUSERMANN ve Alexander GÖBEL: *"Art. 620 OR"*, Basler Kommentar. 2 2: Obligationenrecht Art. 530 - 964 1 OR, inkl. Schluss- und Übergangsbestimmungen, 6. Auflage, Ed. Heinrich Honsell, Rolf Watter, ve Hans-Ueli Vogt. Helbing Lichtenhahn, 2024.

HAYRAN POLAT, Merve: *"Anonim Şirketin Ticaret Sicilinden Silinmesinin Şirketin Tüzel Kişiliğine ve Taraf Ehliyetine Etkisi"*, Prof. Dr. Tuğrul Ansay Anısına: Anonim Şirketler Hukukunun Gelecek On Yılı, Ed. Emek Toraman Çolgar, Cem Veziroğlu, ve Abdurrahman Kayıklık, İstanbul 2023.

HECKSCHEN, Heribert: "§ 4. Gesellschaftsrecht", Reul / Heckschen / Wienberg, Insolvenzrecht in der Gestaltungspraxis, 3. bs. Verlag C. H. Beck, 2022.

KADEROĞLU, Murat: Anonim Şirketlerin İnfisahı (Dağılması), İstanbul 2017.

KAŞAK, Esra: Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, İstanbul 2019.

KAYA, Talat: *"Ticaret Şirketleri Bakımından Tâbiiyet Planlaması ve Uluslararası Yatırım Hukuku Açısından Doğurduğu Sonuçlar"*, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 25, S. 4 (2021), ss. 61-101.

KNAIER, Ralf: *"GmbHG § 60 Auflösungsgründe"*, Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, GmbH-Gesetz, 4. bs, c. 2. Verlag C. H. Beck, 2023.

LG Köln, 14.06.2018 - 118 KLs 6/14, 118 KLs 6/14 (LG Köln 14 Haziran 2018). beck-online.beck.de.

MERAL, Nevin: *"Birleşme Amaçlı Ortaklıklar ve Hedef Şirketle Birleşmesine İlişkin Özellik Arz Eden Durumlar"*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 27, S. 2 (2021), ss. 1516-39.

MOROĞLU, Erdoğan: "*Anonim ve Limited Ortaklıklarda Fesih Kararının Geri Alınması"*, Makaleler, 2010.

MÜLLER, Lukas, Malik ONG / Patrik ODERMATT: *"Mantelhandel aus zivil-, straf- und beurkundungsrechtlicher Perspektive"*, Zeitschrift zur Rechtsetzung und Praxis im Gesellschafts- und Handelsregisterrecht (REPRAX), S. 3 (2021).

MÜLLER, Roland: *"§ 21 Unsorgfältige Führung eines Verwaltungsratsmandats –aktienrechtliche Verantwortlichkeit"*, Haftung und Versicherung: Beraten und Prozessieren im Haftpflicht- und Versicherungsrecht, 2., vollständig überarbeitete und erweiterte Auflage, Ed. Stephan Weber ve Peter Münch. Handbücher für die Anwaltspraxis. Helbing Lichtenhahn Verlag, 2015.

OEHRI, Daniel / Christian WENGER: *"Massnahmen zur Bekämpfung missbräuchlicher Konkurse"*, Recht relevant. für Verwaltungsräte (RR-VR), S. 2 (2025).

OKUTAN NILSSON, Gül: Sermaye Piyasası Hukukunda Birleşme Amaçlı Ortaklık, İstanbul 2016.

OPPENLÄNDER, Frank ve Thomas TRÖLITZSCH: *"§ 6 Vorratsgründung und Mantelverwendung"*, Oppenländer/Trölitzsch, Praxishandbuch der GmbH-Geschäftsführung, 4. bs. Verlag C. H. Beck, 2025.

ÖZBOYACI, Alper ve Çağlar Burak BURTAN: *"Türk Ticaret Kanunu Geçici Madde 7 Tecrübesiyle İlgili Olarak Doktrinel Görüşleri, Yargı Kararlarını ve Saha Çalışmasını Yansıtan Bütüncül Bir Bakış Açısı"*, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 1 (2024).

PEHLİVANOĞLU, Murat Can: Paravan Şirket (Shell Company), İstanbul 2023.

PENTZ, Andreas: *"AktG § 23 Feststellung der Satzung"*, Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, 6. bs, I. Verlag C. H. Beck, 2024.

PLÜSS, Adrian: *"Mantelgesellschaften und die Gesetzesvorlage zur Bekämpfung des missbräuchlichen Konkurses"*, Ein Kunstflug durch das Recht und die Governance, Dike Verlag AG, 2021.

PULAŞLI, Hasan: *"İsviçre Anonim Şirketler Hukuku 2020 Tarihli 'Büyük Revizyonu'nun Değerlendirilmesi ve Türk Anonim Şirketler Hukuku Açısından İncelenmesi"*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 31, S. 1 (2025).

ROHLES-PUDERBACH, Marietta: *"Vorrats- und Mantelgesellschaften – Entwicklung, Haftungsrisiken und Umsetzung in der Praxis"*, Rheinische Notar-Zeitschrift (RNotZ), S. 6, 2006, ss. 274-85.

SCHAUB, Bernhard: "HGB § 8 Handelsregister", Ebenroth / Boujong, Handelsgesetzbuch, Hrsg. Joost / Strohn / Poelzig / Sander, 5. bs, Band I. Verlag C.H. Beck / Verlag Franz Vahlen, 2024.

SCOTONI, Fabio Enrico Renzo: *"Wurde der Mantelhandel legalisiert?"*, Aktuelle Juristische Praxis (AJP-PJA), 2024.

SONGUR, Damla: *"Türk Hukukunda Şirketlerin İhyası - Yargıtay Kararları Işığında TTK Geçici 7. Madde Üzerine Değerlendirmeler"*, Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, 2019.

Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Adalet Komisyonu Raporu (1/630). TBMM, Yasama Dönemi: 24 - Yasama Yılı: 2.

VISCHER, Markus. "Mantel- und Vorratsgesellschaften und insbesondere auch der Mantel- und Vorratsgesellschaftshandel aus zivilrechtlicher Sicht". *Aktuelle Juristische Praxis (AJP-PJA)*, 2013, 563-72. (Vischer AJP)

VISCHER, Markus. "Mantelgesellschaften und Mantelhandel nach neuem Recht oder «the road to hell is paved with good intentions»", *Schweizerische Juristen-Zeitung* 120, 2024, ss. 111-23. (Vischer SJZ)

VISCHER, Markus, Dario GALLI / Letizia SCHLEGEL: *"BGer 4A_279/2018: Nichtige Universalversammlungen Bundesgericht, I. zivilrechtliche Abteilung, Urteil 4A_279/2018 vom 2. November 2018, A. SA gegen B., Gesellschaftsrecht"*, Aktuelle Juristische Praxis / Pratique Juridique Actuelle (AJP/PJA), S. 7, 2019, ss. 743 ff.

VOGEL, Alexander: *"HRegV 65 - Löschung"*, HRegV Kommentar Kommentar zur Handelsregisterverordnung, 2. bs. OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Orell Füssli Verlag AG, 2023.

YALMANKÜLAH, Zehra: *"Ticaret Unvanı ve Korunması",* Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

YAZICI, Alper Hakkı: *"Şirketler Topluluğunda Bağlı Şirket Borçlarından Dolayı Sorumluluk",* Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2024.

YILDIRIM GÜNAYDIN, İdil / Rüştü Mert KAŞKA: *"Birleşme Amaçlı Ortaklıklarda Yatırımcının Korunması"*, Prof. Dr. H. Ercüment Erdem'e Armağan, editör Fülurya Yusufoğlu Bilgin, Tolga Ayoğlu, ve Sıtkı Anlam Altay, 2023.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Mali Destek | **Financial Support:** Yazar bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | The author has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkıları | Authors's Contributions: Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was prepared by the author alone.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | **The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest:** Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the author.

Etik Kurul Onayı Beyanı | **The Declaration of Ethics Committee Approval:** Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.